

Boven: Ronald Ophuis, *Lamentation Srebrenica* 11-07-2003, 2005, olieverf op papier, 65×100 cm, Kunstzaken LUMC, Foto: Gert Jan van Rooij

Rechts: Jan Schoonhoven, *r75-10'*, 1975, muurverf, papier en karton op paneel, 106×106 cm, Collectie AMC, Amsterdam UMC, Foto: Tom Haartsen

Rechterpagina: Katja Mater, *Parallel Planes 12* (serie van vijf), 2012, C-print, 50×40 cm (×5), Collectie AMC, Amsterdam UMC

Tegenwoordig beschikken veel zorginstellingen over een kunstcollectie van museale propties. De komende maanden toont Singer Laren bijzondere kunstwerken uit bedrijfscollecties, waaronder het neusje van de zalm uit verzamelingen van Nederlandse ziekenhuizen.

Kunstschaten uit het ziekenhuis

Weinig mensen weten ervan, maar Amsterdam UMC, locatie AMC biedt onderdak aan de grootste permanent geëxposeerde collectie Nederlandse beeldende kunst van na

1945. Wie door het AMC loopt, maakt een tocht dwars door de naoorlogse Nederlandse kunstgeschiedenis. Sinds zijn ontstaan in 1983 heeft het Amsterdamse ziekenhuis een indrukwekkende kunstcollectie opgebouwd, die inmiddels ruim zesduizend kunstwerken omvat. Waar je ook kijkt, overal in het gebouw hangt, staat of ligt kunst. En niet van de minsten.

Voor de tentoonstelling *Out of Office. Kunstschaten uit bedrijven* in Singer Laren leent het AMC werken uit van Jan Dibbets, Katja Mater, Roy Villevoye, Jan Schoonhoven, Peter Struycken, Maria Roosen en Marc Mulders – kunstenaars die je ook in de zalen van het Stedelijk Museum, De Pont of Museum Voorlinden aantreft. De Jan Schoonhoven – een rasterwerk uit 1975 – is een van de vele Schoonhovens die het AMC bezit. Bijzonder, want het werk van

deze 'Delftse Mondriaan' is niet alleen heel waardevol maar ook nog eens zeer kwetsbaar, want spierwit en gemaakt van papier-maché. Toch hangt het normaal gesproken gewoon in een van de gangen van het AMC. "Maar wel zo dat je het meteen ziet als iemand eraan zou zitten", vertelt Sabrina Kamstra, conservator van de AMC-kunstcollectie. >

Zie voor
ledenvoordeel
pagina 105

Boven: Scarlett Hooft Graafland, *Sweating Sweethearts 2*, 2004, print op dibond achter plexiglas, 120x150 cm, Rijnstate kunstcollectie

Rechts: Viviane Sassen, *Cardinal*, 2005, c-print, 120x150 cm, Kunstcollectie Radboudumc

Het AMC kreeg ook werken van Marlene Dumas bij wijze van 'dankjewel'

> De aankoopcommissie van het AMC volgt de ontwikkelingen in de hedendaagse kunst op de voet. Een goed voorbeeld is ook het in Singer getoonde werk van Katja Mater (1979), die op ingenieuze manier de grenzen van de fotografie opzoekt. In de serie *Parallel Planes 12* toont ze bijvoorbeeld verschillende momentopnamen uit het maakproces van een schilderij – naast elkaar, zodat je ze gelijktijdig kunt waarnemen. Op een manier dus die je in werkelijkheid nooit zou kunnen waarnemen.

Rechterpagina boven: Marc Mulders, *Zeeduivel I*, 1998, olieverf op doek, 120x80 cm, Collectie AMC, Amsterdam UMC

Rechterpagina onder: Koen Vermeule, *Meisje op de Dam*, 2006, olieverf op linnen, 145x100 cm, VUmc kunstcollectie

Er zitten ook schenkingen tussen, vertelt Kamstra: "Het werk van Marc Mulders is geschonken door de kunstenaar zelf. Puur om persoonlijke redenen: hij wilde er zijn waardering mee uitspreken voor het werk dat wij hier

doen. En hij is niet de enige, zo kregen we ook werken van Marlene Dumas bij wijze van 'dankjewel.'" De werken van Dumas zijn overigens niet te zien in Singer Laren, dus hiervoor zult u echt even naar het ziekenhuis moeten.

Zware thema's

In samenwerking met de Vereniging Bedrijfscollecties Nederland (VBCN) biedt de Singer-tentoonstelling een overzicht van 75 jaar Nederlandse kunst uit bedrijfscollecties. Met dus ook veel kunstwerken uit ziekenhuizen en andere zorginstellingen, zoals het al eerdergenoemde Amsterdam UMC, locatie AMC, en locatie VUmc, het LUMC in Leiden, Rijnstate in Arnhem en het Radboudumc in Nijmegen.

De meeste ziekenhuizen begonnen met het verzamelen van kunst in de jaren tachtig. Niet alleen ter verfraaiing van de openbare ruimten en om het verblijf voor patiënten te veraangename, maar ook, zo was de gedachte, om patiënten en bezoekers te informeren over de kunst van nu. Bovendien zijn kunst en cultuur hulpmiddelen om vastgeroeste denkpatronen te doorbreken en het onderzoek naar het onbekende te bevorderen: voor een instelling een middel om de eigen openheid en flexibiliteit mee te demonstreren.

Ook 'minder makkelijke' kunst is hiervoor geschikt, juist misschien wel: kunst die zware thema's aansnijdt en taboes probeert te doorbreken. Neem het aangrijpende *Lamentation Srebrenica* van Ronald Ophuis (1968), uit de collectie van het LUMC. Ophuis is bekend van grote schilderijen in dikke lagen verf die verslag doen van geweld, oorlog en seksueel misbruik. De tekening *Lamentation Srebrenica* heeft een ingetogen karakter, maar het onderwerp is niet minder heftig. Te zien zijn vrouwen die treuren om het verlies van hun mannen tijdens de oorlog in Srebrenica. Het verdriet is niet direct van de gezichten af te lezen, maar het leed druipt met

bakken van de afhangende schouders af. Een stuk opbeurender is de foto *Sweating Sweethearts 2* (2004) van Scarlett Hooft Graafland (1973), uit de kunstcollectie van Rijnstate, het Gelderse ziekenhuis met hoofdvestiging in Arnhem. Daarop is een weids wit landschap te zien, een Boliviaanse zoutvlakte, waar twee lokale Aymara-vrouwen op een voetstuk zijn geplaatst en met een roze suikerspin naar de zon reiken. Het werk werd aangekocht vanwege de positieve uitstraling, vertelt Rijnstate-kunstcoördinator Jeroen Glas: "Het weidse landschap geeft een gevoel van vrijheid. De zoutbergen kun je van ver al herkennen, de suikerspinnen zijn een verrassing als je dichterbij komt. Wat ook meespeelde: Hooft Graafland is van oorsprong Arnhemse, voor de commissie een extra reden om het werk aan te kopen."

Ook de plek van de kunst wordt meestal met zorg uitgekozen. Zo hangt het schilderij *Meisje op de Dam* (2006) van Koen Vermeule, uit de collectie van het VUmc, normaal gesproken in het neurocentrum van dat ziekenhuis. Conservator José de Boer: "De patiënten daar hebben vaak een neurologische ingreep moeten ondergaan en vinden het fijn om de herkenbare wereld terug te zien. Hier moet je dus geen ingewikkeld

conceptueel werk ophangen. De voorstelling van dit gothic-achtige meisje met flesje water is heel herkenbaar voor iedereen die weleens over de Dam heeft gelopen. Artsen van de afdeling lopen er bewust met hun patiënten langs, om te kijken wat ze allemaal herkennen."

Eigen signatuur

De expositie in Singer maakt duidelijk dat elke bedrijfscollectie zijn eigen signatuur heeft. Zo richtte het Radboudumc zich tot voor kort voornamelijk op het verwerven van hedendaagse fotografie. Een voorbeeld hiervan, in Laren te zien, is het werk *Cardinal* (2005) van Viviane Sassen. Ze maakte het tijdens een van haar vele reizen door Afrika, waar ze in haar jeugd een tijdje woonde. Op de foto staat een persoon, maar het is geen portret. Sassen speelt in haar werk met schaduw, waarin ze niet alleen gezichten, maar ook torso's, armen en benen laat verdwijnen. Dit is ook bij *Cardinal* het geval: de puntige, tekenachtige schaduw geeft nog maar een klein beetje prijs van het rode shirt van de man die onder een palmboom op de stoep ligt.

Net als bij musea kan de signatuur van een ziekenhuiscollectie in de loop der tijd veranderen onder invloed van nieuwe conservatoren of een veranderde visie. Zo focust het Radboudumc zich inmiddels op tijdelijke kunstprojecten rond verschillende thema's. Een voorbeeld hiervan is de zogenoemde *Plantscape-performance* die kunstenaar Frank Bruggeman onlangs organiseerde in het kader van een programma dat de beleving van de natuur binnen het ziekenhuis wil stimuleren. Dergelijke projecten, verwacht het ziekenhuis, leiden – misschien nog wel meer dan kunst aan de muur of op een sokkel – tot menselijke interactie en een uitwisseling van verhalen. <

Out of Office. Kunstschatten uit bedrijven, 11 december 2018 t/m 7 april 2019, Singer Laren. singerlaren.nl